

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Θέμα τῆς ἀναλύσεως αὐτῆς εἶναι ἡ διάρθρωση πού πρέπει νά ἔχει τό φορολογικό σύστημα μιᾶς ὑπανάπτυκτης χώρας καί συγκεκριμένα τῆς Ἑλλάδος, γιά νά καταστή τοῦτο ἀποτελεσματικό ὄργανο πραγματοποιήσεως τῶν ἐξῆς κυρίων καί παρεπομένων στόχων ἀναπτύξεως: 1) τῆς κινητοποιήσεως τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως στήν ἔκταση πού ἀπαιτεῖ ἡ ταχεία οἰκονομική ἀνάπτυξη, 2) τῆς κατευθύνσεως τῶν ἀποταμιευτικῶν πόρων στίς κατηγορίες ἐκεῖνες ἐπενδύσεων πού ἐπιταχύνουν τό ρυθμό ἀναπτύξεως, καί 3) τῆς δικαίας κατανομῆς τῆς θυσίας, πού ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάπτυξη καί τῶν καρπῶν τῆς ἀναπτύξεως.

I. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Οἱ διαδικασίες πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν μέσω τοῦ φορολογικοῦ μηχανισμοῦ γιά τήν πραγματοποίηση τῶν στόχων αὐτῶν εἶναι κυρίως δύο:

1) Ἡ θέσπιση φορολογικῶν κινήτρων γιά ἀποταμίευση καί παραγωγικές ἐπενδύσεις καί ἀντικινήτρων γιά πολυτελή κατανάλωση καί μή παραγωγικές ἐπενδύσεις, τά ὁποῖα θά ἐπηρεάσουν τή συμπεριφορά τῶν καταναλωτῶν καί ἐπενδυτῶν σύμφωνα μέ τούς προγραμματιζομένους στόχους οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Θα πρέπει ὅμως νά ἀναγνωρισθεῖ, ὅτι ἡ πολιτική φορολογικῶν κινήτρων εἶναι περιορισμένης ἀποτελεσματικότητος γιά τήν κινητοποίηση τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως καί τήν κατεύθυνσή

της σέ παραγωγικές επενδύσεις. Αυτό, τουλάχιστον, δείχνει ή πείρα τών χωρών, πού ακολουθήσαν τήν πολιτική φορολογικῶν κινήτρων γιά τή βιομηχανική τους ανάπτυξη. Κλασικό παράδειγμα ἀποτελεῖ ή περίπτωση τῆς Ἑλλάδος. Παρόλο ὅτι στή χώρα μας θεσπίστηκε μέγάλος ἀριθμός φορολογικῶν κινήτρων καί ἀπαλλαγῶν, οἱ βιομηχανικές επενδύσεις παρέμειναν γιά μιά δεκαετία οὐσιαστικῶς στάσιμες, ή δέ αὕξησή τους κατά τά τελευταῖα χρόνια ὀφείλεται στήν ἐπενδυτική δραστηριότητα δύο ἢ τριῶν ξένων μεγάλων μονάδων. Ὑπάρχει ἐπομένως μέγάλος κίνδυνος, τά φορολογικά κίνητρα νά ὀδηγήσουν, πρῶτον, σέ ἀπώλεια πόρων τούς ὁποίους τό δημόσιο θά μπορούσε νά κατευθύνει σέ παραγωγικές επενδύσεις, καί, δεύτερον, σέ σοβαρές ἀποκλίσεις ἀπό τίς γενικῶς παραδεδεγμένες ἀρχές περί φορολογικῆς ἰσότητος, χωρίς, σάν ἀντιστάθμισμα τῶν δύο αὐτῶν θυσιῶν, νά ἔχουμε αὕξηση τῶν παραγωγικῶν επενδύσεων στόν ἰδιωτικό τομέα. Ἐάν ὑπάρχουν τέτοιες ἐνδείξεις θά πρέπει νά εἴμαστε ἐπιφυλακτικοί στή χρησιμοποίηση τῶν φορολογικῶν κινήτρων.

2) Μιά ἄλλη περισσότερο ἀποτελεσματική διαδικασία γιά τήν πραγματοποίηση τῶν στόχων πού ἀναφέραμε στήν ἀρχή, εἶναι ή ἐφαρμογή μιᾶς τέτοιας φορολογικῆς διαρθρώσεως, πού νά ἐπιτρέπει στό δημόσιο τομέα νά ἀντλεῖ σέ μεγάλη ἔκταση πόρους ἀπό τόν ἰδιωτικό τομέα διά δραστικοῦ περιορισμοῦ τῆς πολυτελοῦς καταναλώσεως καί τῶν μή παραγωγικῶν επενδύσεων. Τούς πόρους αὐτούς τό δημόσιο θά χρησιμοποιεῖ ἐν συνεχείᾳ ὡς ἑξῆς: α) γιά τή χρηματοδότηση τῶν ἔργων ὑποδομῆς καί τῶν τακτικῶν δημοσίων δαπανῶν πού συμβάλλουν στήν ανάπτυξη, β) γιά τή χορήγηση δανείων ἢ τήν ἐπιδότηση τῶν ἰδιωτῶν-φορέων πού εἶναι διατεθειμένοι νά ἀναλάβουν βιομηχανικές ἢ ἄλλες επενδύσεις οἱ ὁποῖες συμβάλλουν στήν ανάπτυξη, καί γ) γιά τή διενέργεια βιομηχανικῶν επενδύσεων ἀπό τό ἴδιο τό κράτος ἢ ἀπό ἡμικρατικούς φορεῖς, ἐκεῖ ὅπου οἱ ἰδιῶτες δέν εἶναι πρόθυμοι ἢ δέν μπορούν νά ἀναλάβουν ἐπενδυτική δραστηριότητα.

Ἡ πῶ πάνω ἀνάλυση δείχνει πόσο ἰσχυρό εἶναι τό φορολογικό σύστημα γιά τόν ἐπηρεασμό τῆς κατανομῆς τῶν ἀποταμιευτικῶν πόρων, πρὸς ἐπιτάχυνση τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ὑπὸ δύο ὅμως προϋποθέσεις: α) ὅτι οἱ παράγοντες πού ἀσκοῦν τήν πολιτική ἐξουσία θά χρησιμοποιοῦν συνειδητά τό δημοσιονομικό σύστημα γι' αὐτόν τό σκοπό, καί β) ὅτι τό φορολογικό σύστημα θά ἐξοπλισθεῖ μέ φόρους πού πλήττουν τίς μή παραγωγικές μορφές δαπάνης. Ὡς τέτοιοι φόροι μπορούν νά ἀναφερθοῦν: 1) ὁ προσωπικός προοδευτικός φόρος καταναλώσεως κατά τό πρότυπο τοῦ Expenditure Tax πού ἔχει προτείνει ὁ Kaldor. 2) Ἐνας γενικός φόρος ἐπὶ

τῆς ἀξίας τῶν πωλουμένων ἀγαθῶν μέ διαφορετικό συντελεστή γιά τίς διάφορες κατηγορίες ἀγαθῶν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ πολυτελείας αὐτῶν, κατὰ τό πρότυπο τοῦ ἀγγλικοῦ συστήματος Purchase Tax. Καί 3) ἓνας προοδευτικός φόρος ἀκινήτου περιουσίας μέ ἐξαίρεση τά παραγωγικά μέσα καί τίς μικρῆς ἀξίας περιουσίες. Αὐτά γενικῶς.

II. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

Ἐρχόμενοι τώρα στήν περίπτωση τῆς Ἑλλάδος μπορούμε νά διαπιστώσουμε ὅτι ἡ ροπή γιά ἀποταμίευση στή χώρα εἶναι ἀρκετά ὑψηλή καί ὅτι, ἐπομένως, ἀπό ποσοτικῆς πλευρᾶς οἱ ἀποταμιευτικοί πόροι δέν δημιουργοῦν πρόβλημα γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς ἀναπτύξεως. Ἀπό ἀπόψεως ὅμως κλαδικῆς κατανομῆς τῶν πόρων τούτων τό πρόβλημα εἶναι σοβαρό. Γιατί ἀπό ὅλες τίς ἐνδείξεις πού ἔχουμε, σημαντικό μέρος τῶν ἀποταμιευτικῶν πόρων εἴτε διοχετεύεται, κυρίως ἀπό τήν ἀνώτερη εἰσοδηματική τάξη, σέ πολυτελεῖς καί ἡμιπολυτελεῖς οἰκοδομές καί ἄλλα διαρκή καταναλωτικά ἀγαθά, ἢ χρησιμοποιεῖται μέσω τοῦ τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ γιά χρηματοδότηση πωλήσεων μέ δόσεις ἀγαθῶν πολυτελοῦς διαβιώσεως. Κατ' αὐτό τόν τρόπο προκαλοῦνται σοβαρά ἀποταμιευτικά ἐλλείμματα γιά τή χρηματοδότηση τῶν ἔργων ὑποδομῆς, τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων καί τῶν ἐπενδύσεων στή γεωργία καί τόν τουρισμό. Τοῦτο γίνεται σαφές καί στό νέο πενταετές πρόγραμμα. Διαπίστωση τοῦ προγράμματος εἶναι ὅτι ὑπό ἀμετάβλητο καθεστῶς μέτρων πολιτικῆς, θά ὑπάρξει κατὰ τό 1970 ἔλλειμμα ἀποταμιευτικῶν πόρων 13,3 δισ. δρχ. στό δημόσιο τομέα γιά τή χρηματοδότηση ἔργων ὑποδομῆς καί 11,2 δισ. δρχ. στόν ἐπιχειρηματικό τομέα γιά τή χρηματοδότηση βιομηχανικῶν κυρίως ἐπενδύσεων. Ἀντίθετα, τό πρόγραμμα προβλέπει πλεόνασμα ἀποταμιευτικῶν πόρων τῆς τάξεως 18,9 δισ. δρχ. στά οἰκοκυριά, τό ὅποιο, σέ μεγάλη ἔκταση καί σύμφωνα μέ τίς ἐνδείξεις καί τήν ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος, θά διοχετευθεῖ στίς ἀντιπαραγωγικές μορφές δαπάνης πού ἀναφέραμε. Ἡ διαπίστωση αὕτη εἶναι σοβαρή. Σημαίνει ὅτι ἐάν δέν ληφθοῦν ριζικά μέτρα ἀνακατανομῆς τῶν πόρων ὑπέρ τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων πού ἀναφέρει τό πρόγραμμα, καί κυρίως τῶν ἐπενδύσεων ὑποδομῆς καί τῶν βιομηχανικῶν, εἶναι ἀδύνατη ἡ πραγματοποίηση τῶν στόχων ἀναπτύξεως.

Θά πρέπει νά ἀναγνωρισθεῖ, ὅτι σέ μεγάλο βαθμό ἡ ἀνακατανομή τῶν πόρων εἶναι δυνατή μέ τή λήψη μέτρων πιστωτικῆς πολιτικῆς, μέ μέτρα

περικοπής των ὀλιγότερο ἀπαραιτήτων καταναλωτικῶν δαπανῶν τοῦ δημοσίου, ὅπως εἶναι οἱ στρατιωτικές, καί μέ τήν ἐφαρμογή καταλλήλου δανειακῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους. Τέτοια μέτρα προβλέπει τό πρόγραμμα. Θά πρέπει ὅμως νά τονισθεῖ, ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν μέτρων τούτων ἔχει ὀρισμένα ὅρια: Ἡ διαρροή πιστώσεων στούς μή παραγωγικούς τομεῖς ἀποτελεῖ σοβαρό μειονέκτημα τῶν πιστωτικῶν περιορισμῶν. Πολλές καταναλωτικές δαπάνες τοῦ δημοσίου παρουσιάζουν μεγάλη ἀνελαστικότητα κινήσεως πρός τά κάτω. Καί ἡ αὔξηση τοῦ δημοσίου χρέους ἔχει ὀρισμένα ὅρια. Εἶναι χαρακτηριστικό τό γεγονός ὅτι τό πρόγραμμα ὑπολογίζει ὅτι, παρά τή λήψη μέτρων σάν αὐτά πού ἀναφέραμε ἐδῶ, θά ἐξακολουθήσει νά ὑπάρχει σοβαρό ἔλλειμμα ἀποταμιευτικῶν πόρων στό δημόσιο τομέα μεγαλύτερο τῶν 6 δισ. δρχ. Ἴσως δέ νά ὑπάρξει καί ἔλλειμμα γιά τή χρηματοδότηση τῶν προγραμματιζομένων βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων στόν ἰδιωτικό τομέα. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη ἡ ἀνάγκη χρησιμοποίησεως τοῦ φορολογικοῦ μηχανισμοῦ πρός ἀνακατανομή τῶν ἀποταμιευτικῶν πόρων καί κάλυψη τῶν χρηματοδοτικῶν ἐλλειμμάτων.

Ἀλλά δέν εἶναι μόνο ἡ ἀνακατανομή τῶν πόρων πού καθιστᾶ ἀναγκαία τή χρησιμοποίηση τοῦ φορολογικοῦ μηχανισμοῦ. Τό φορολογικό σύστημα θά πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ σάν ὄργανο δικαίας κατανομῆς τῆς θυσίας πού ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάπτυξη, ὑπό τήν ἐννοια πού ἀντιλαμβάνεται τή δικαία κατανομή τό κοινωνικό σύνολο. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, κατά τίς γενικῶς παραδεδεγμένες ἀρχές περί κοινωνικῆς δικαιοσύνης, οἱ ἀνώτερες εἰσοδηματικές τάξεις θά πρέπει νά φέρουν μεγαλύτερο ποσοστό τῆς θυσίας αὐτῆς ἀπό ὅ,τι οἱ κατώτερες εἰσοδηματικές τάξεις. Τοῦτο εἶναι ἐπιβεβλημένο ὅχι μόνο γιά λόγους κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἀλλά καί γιά ἕναν ἄλλο βασικό λόγο πού ἔχουμε ἤδη ἀναφέρει: ἡ ἀνώτερη εἰσοδηματική τάξη εἶναι κατά κανόνα ἐκείνη πού χρησιμοποιεῖ ἀντιοικονομικά σημαντικό μέρος τῶν πόρων εἴτε γιά πολυτελή κατανάλωση ἢ γιά μή παραγωγικές ἐπενδύσεις. Ἕνας τέτοιος προσανατολισμός τοῦ φορολογικοῦ συστήματος εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖος στήν Ἑλλάδα, δεδομένου ὅτι, ἀπό τίς ἐνδείξεις πού ἔχουμε, ἡ κατανομή τῆς θυσίας τῆς ἀναπτύξεως δέν εἶναι δικαία, ἐφ' ὅσον μάλιστα τό φορολογικό σύστημα τῆς χώρας ἔχει χαρακτήρα ἀντιστρόφως προοδευτικό λόγω τῆς μεγάλης συμμετοχῆς τῶν ἐμμέσων φόρων.

III. ΟΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Πρός κάλυψη τών αποταμιευτικῶν κενῶν πού προκαλεῖ ἡ ταχεία ἀνάπτυξη τῆς χώρας καί πρὸς ἀποκατάσταση δικαιότερας κατανομῆς τῆς θυσίας πού ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάπτυξη, χρειάζεται ριζική ἀναμόρφωση τοῦ φορολογικοῦ συστήματος. Θά μπορούσε κανεὶς νά προτείνει γι' αὐτό τό σκοπὸ τίς ἐξῆς ριζικές μεταρρυθμίσεις:

— Τὴν εἰσαγωγή ἐνός ἐτησίου προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας μέ ἐξαίρεση τὰ βιομηχανικά κτίρια καί ἐγκαταστάσεις καί τίς περιουσίες μικρῆς ἀξίας. Παράλληλα ὅμως καί ταυτόχρονα, εἶναι ἀναγκαία ἡ μείωση τῶν ὑψηλῶν φορολογικῶν συντελεστῶν τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων.

— Τὴν ἐνοποίηση τῶν πολυαρίθμων φόρων καταναλώσεως σέ ἓνα γενικό φόρο ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν πωλουμένων ἀγαθῶν καί ὑπηρεσιῶν, μέ διαφορικό συντελεστή γιὰ τὴν κάθε κατηγορία ἀγαθῶν ἀνάλογα μέ τό βαθμὸ πολυτελείας τῆς.

— Τὴν κατάργηση τῶν πάσης φύσεως ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν.

— Τὴ διαρρύθμιση τῆς φορολογίας ὑπὲρ τρίτων.

Θά ἐξετάσουμε σέ συντομία καθεμιὰ ἀπὸ τίς τέσσαρες αὐτές βασικές μεταρρυθμίσεις.

α. Ἡ ἀναγκαιότης εἰσαγωγῆς ἐνός προοδευτικοῦ φόρου περιουσίας

Εἶναι σέ ὅλους γνωστό ὅτι οἱ ὑψηλοὶ συντελεστὲς τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων τυπικά μόνο ἰσχύουν, γιατί, ἐκτός ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς, οἱ ὑπόλοιποι φορολογούμενοι διαφεύγουν συστηματικά τό φόρο. Ἡ ἔκταση τῆς φοροδιαφυγῆς ἐκτιμᾶται ὅτι ὑπερβαίνει τὰ 3,5 δισ. δρχ. Ἀπὸ τίς ἐνδείξεις πού ἔχουμε, οἱ κατηγορίες πού κυρίως διαφεύγουν τό φόρο εἶναι τὰ εἰσοδήματα ἀπὸ τὰ κέρδη καί ἀπὸ τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Μία ἀπὸ τίς ἐνδείξεις εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπόρων, τῶν βιομηχάνων καί βιοτεχνῶν πού ὑπέβαλαν δηλώσεις κατὰ τό 1963 ἀνέρχεται σέ 105.000, ἐνῶ βάσει τῶν στοιχείων τῆς βιομηχανικῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1958 ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοτελῶς ἐργαζομένων ἐπιχειρηματιῶν τῆς κατηγορίας αὐτῆς ὑπολογίζεται σέ 470.000. Ἐξάλλου, ὑπάρχουν σοβαρές ἐνδείξεις ὅτι ἀπὸ τὴν κατηγορία τῶν ἐμπόρων καί βιομηχάνων τὴ μεγαλύτερη

φοροδιαφυγή παρουσιάζουν οί ανήκοντες στα ανώτερα εισοδηματικά κλιμάκια. Μία ένδειξη είναι ότι ο αριθμός των οικογενειών μέ μέσο εισόδημα 180.000 δρχ. ανέρχεται, κατά τούς Οικογενειακούς Προϋπολογισμούς, σέ 150.000 καί νέμεται τό 45% τοῦ ἀστικοῦ εισοδήματος, δηλαδή 30 δισ. περίπου, ἐνῶ οί φορολογούμενοι μέ μέσο οικογενειακό εισόδημα 180.000 δρχ. δέν είναι περισσότεροι, κατά τή στατιστική τοῦ φόρου εισοδήματος, τῶν 31.000 καί ἔχουν δηλώσει μόνον 5 δισ. δρχ. φορολογητέο εισόδημα. Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον τά ανώτερα κατά κανόνα εισοδηματικά κλιμάκια διαφεύγουν συστηματικά τό φόρο εισοδήματος, παρ' ὅλα τά αὐστηρά μέτρα πού ἔχουν ληφθεῖ μέχρι τώρα γιά τήν πάταξη τῆς φοροδιαφυγῆς (τεκμήρια, ποινές κλπ.), ἡ διατήρηση τόσο ὑψηλῶν φορολογικῶν συντελεστῶν δέν ἔχει ἄλλο λόγο ὑπάρξεως πλὴν τοῦ νά ἀποτελεῖ ἀφορμή ἀσκόπων συζητήσεων καί κριτικῶν περί δήθεν ἐπαχθοῦς ἐπιβαρύνσεως τῶν παραγωγικῶν τάξεων ἀπό τό φόρο εισοδήματος. Γι' αὐτό καί μόνον τό λόγο εἶναι σκόπιμη ἡ μείωση τῶν μή ἐνεργῶν ὑψηλῶν φορολογικῶν συντελεστῶν τοῦ νόμου καί ἡ ἐξεύρεση ἄλλης συμπληρωματικῆς φορολογικῆς βάσεως γιά τήν πληρέστερη σύλληψη τῆς φορολογητέας ὕλης πού διαφεύγει τό φόρο: Ἡ νέα φορολογική βάση θά ἦταν δυνατό νά ἀναζητηθεῖ στίς μορφές διαθέσεως τοῦ εισοδήματος καί συγκεκριμένα στήν κατανάλωση καί τήν ἐπένδυση. Ἡ ἐφαρμογή ἐνός προσωπικοῦ προοδευτικοῦ φόρου στήν καταναλωτική δαπάνη, παρόλον ὅτι παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα τόσο ἀπό ἀπόψεως ἐπιδράσεων στήν κοινωνική ἀποταμίευση, ὅσο καί ἀπό ἀπόψεως φορολογικῆς δικαιοσύνης, προσκρούει στίς αὐτές ἴσως δέ καί μεγαλύτερες φοροτεχνικές δυσκολίες πού προσκρούει ὁ φόρος εισοδήματος, κυρίως ἀναφορικά μέ τή σύλληψη τῆς φορολογητέας ὕλης. Ἀντίθετα, ἡ εἰσαγωγή ἐνός προοδευτικοῦ φόρου περιουσίας, μέ ἐξαίρεση τίς βιομηχανικές ἐγκαταστάσεις καί κτίρια, ἀφ' ἐνός μὲν θά περιορίζε σημαντικά τίς δυνατότητες φοροδιαφυγῆς καί θά αὖξανε ἔτσι τούς πόρους τοῦ δημοσίου, ἀφ' ἑτέρου θά ἐπηρέαζε διορθωτικά τήν ἀντιοικονομική κατανομή τῶν πόρων στόν ἰδιωτικό τομέα, γιατί θά ἐνεργοῦσε σάν ἀντικίνητρο γιά τή διοχέτευση ἀποταμιεύσεων σέ οἰκοδομές καί μάλιστα πολυτελεῖς, ἐνῶ θά ἄφηνε γιά τόν φορολογούμενο ἀνοιχτή μία σημαντική διέξοδο μειώσεως τοῦ φορολογικοῦ του βάρους, ἐάν ἀποφάσιζε νά διοχετεύσει τήν ἀποταμίευσή του σέ βιομηχανικές ἐπενδύσεις. Βέβαια, ἡ ἐφαρμογή ἐνός τέτοιου φόρου δημιουργεῖ σοβαρά φοροτεχνικά προβλήματα, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ τήν ἐκτίμηση τῆς φορολογητέας ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων. Τά προβλήματα αὐτά δέν εἶναι ἄλυτα. Σέ ἄλλες χῶρες, στίς ὁποῖες ἐφαρμόζεται ὁ φόρος περιου-

σίας, τά φοροτεχνικά αὐτά προβλήματα ἔχουν ἐπιλυθεῖ μέ τήν ἐκπαίδευση εἰδικῶν ἐκτιμητῶν. Αὐτά, ὅσον ἀφορᾷ, σέ συντομία, τήν πρώτη φορολογική μεταρρύθμιση.

β. Ἡ διαρρύθμιση τῆς ἔμμεσης φορολογίας

Ἐρχόμαστε τώρα στή διαρρύθμιση τῶν φόρων καταναλώσεως. Ἀπό τήν ἔμμεση φορολογία τό δημόσιο ἀντλεῖ περίπου 80% τῶν φορολογικῶν ἐσόδων. Παρ' ὅλα ταῦτα, τό σύστημα τῆς ἔμμεσης φορολογίας τῆς χώρας εἶναι πολύπλοκο, περιλαμβάνει μεγάλο ἀριθμό φόρων καί δέ φαίνεται ὅτι ἐξασφαλίζει προοδευτικότητα στήν κατανομή τοῦ φορολογικοῦ βάρους. Ἐξάλλου, πολλοί ἀπό τούς φόρους καταναλώσεως, ὅπως εἶναι ὁ ΦΚΕ, ἀσκοῦν δυσμενῆ ἐπίδραση στήν ἀνάπτυξη τῶν περισσότερο ἀποδοτικῶν βιομηχανικῶν μονάδων.

Γιά τήν πραγματοποίηση τῶν στόχων πού θέσαμε στήν ἀρχή, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἐνοποίηση τῶν πάσης φύσεως φόρων καταναλώσεως σέ ἕνα γενικό φόρο ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν πωλουμένων προϊόντων, μέ διαφορετικό φορολογικό συντελεστή γιά τίς διάφορες κατηγορίες ἀγαθῶν, ἀνάλογα μέ τό βαθμό πολυτελείας. Ὁ φορολογικός συντελεστής θά κυμαίνεται ἀπό 1-2% γιά τά ἀγαθὰ πρώτης ἀνάγκης καί τά ἀγαθὰ ἀπαραίτητα γιά τήν προώθηση τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως, μέχρι 200 ἢ 300% γιά τά ἀγαθὰ πολυτελείας καί ὑπερπολυτελείας. Ὅλα τά ἀγαθὰ καί οἱ ὑπηρεσίες πού παράγονται στό ἐσωτερικό ἢ πού εἰσάγονται ἀπό τό ἐξωτερικό θά μπορούσε νά διαιρεθοῦν ἀπό μία ἐπιτροπή ἐμπείρων οἰκονομολόγων καί κοινωνιολόγων σέ 8-10 κατηγορίες μέ βάση τό βαθμό πολυτελείας καί κοινωνικῆς ἀναγκαιότητος αὐτῶν. Τοῦτο εἶχε γίνει στήν Ἀγγλία κατά τόν πόλεμο μέ τόν περίφημο Purchase Tax πού ἰσχύει ἐκεῖ ἀκόμη καί σήμερα. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ χάραξη διαχωριστικῶν γραμμῶν μεταξύ τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀγαθῶν βάσει τοῦ βαθμοῦ πολυτελείας εἶναι δύσκολη, πλὴν ὅμως ἡ δυσκολία θά μπορούσε νά ὑπερπηδηθεῖ ἐάν τεθεῖ σάν γνώμονας ἡ ἀρχή ὅτι τήν προτεραιότητα κατά τή διάθεση τῶν περιορισμένων πόρων μιᾶς ὑπαναπτύκτου χώρας θά πρέπει νά ἔχουν οἱ ἐπενδύσεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καί ὅτι ἀποτελεῖ σπατάλη ἡ διάθεση πόρων γιά πολυτελῆ κατανάλωση καί μή παραγωγικές ἐπενδύσεις.

γ. Ἡ κατάργηση τῶν οἰκονομικῶς ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν

Τρίτη ἀπαραίτητη μεταρρύθμιση γιά τήν πραγματοποίηση τῶν στόχων πού ἀναφέραμε στήν ἀρχή εἶναι ἡ κατάργηση ὅλων τῶν οἰκονομικῶς ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, ὅπως εἶναι ἡ βασιλική χορηγία, ἡ βουλευτική ἀποζημίωση, τά ἔξοδα παραστάσεως καί κινήσεως τῶν κρατικῶν λειτουργῶν κλπ. Οἱ οἰκονομικῶς ἀδικαιολόγητες ἀπαλλαγές ὑπερβαίνουν σέ ἀριθμό τίς 300 καί ἀναφέρονται σέ ὅλες τίς κατηγορίες τῶν ἐπιβαλλομένων φόρων. Ἡ κατάργησή τους εἶναι ἐπιβεβλημένη γιά τρεῖς κυρίως λόγους: α) Γιά λόγους φορολογικῆς δικαιοσύνης. Μέ τήν πληθώρα τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν παραβιάζεται ἡ βασική φορολογική ἀρχή τοῦ «πανδήμου» τοῦ φόρου καί προκαλοῦνται ἔντονες φορολογικές ἀνισότητες. β) Γιά λόγους περιορισμοῦ τῆς φοροδιαφυγῆς. Οἱ ἀδικαιολόγητες φορολογικές ἀπαλλαγές ἀποτελοῦν μορφή νομίμου φοροδιαφυγῆς. Τοῦτο προκαλεῖ αἶσθημα ἀδικίας γιά τούς φορολογουμένους, οἱ ὅποιοι δέν ἀπολαμβάνουν τῆς εὐνοϊκῆς αὐτῆς φορολογικῆς μεταχειρίσεως καί τούς ὠθεῖ σέ παράνομη φοροδιαφυγή. γ) Γιά λόγους ταμειευτικούς. Ἀπό τήν πληθώρα τῶν φορολογικῶν τούτων ἀπαλλαγῶν τό κράτος στερεῖται ἐνός σοβαροῦ ποσοῦ ἐσόδων, τή στιγμή ἀκριβῶς πού οἱ ἀνάγκες πόρων γιά χρηματοδότηση ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὅπως διαπιστώσαμε, εἶναι μεγάλες.

Ἡ διαρρύθμιση τῶν φόρων ὑπέρ τρίτων

Καί ἐρχόμαστε, τέλος, στή διαρρύθμιση τῶν φόρων ὑπέρ τρίτων. Τό φαινόμενο τῆς ὑπάρξεως φόρων ὑπέρ τρίτων δέν ὑπάρχει σέ καμιά ἄλλη χώρα σέ τέτοια ἔκταση. Στήν Ἑλλάδα ἰσχύουν 1.500 περίπου διακεκριμένες διατάξεις πού ἐπιβάλλουν φόρους ὑπέρ τρίτων, ὁ δέ ἀριθμός τους αὐξάνει συνεχῶς, λόγω τοῦ ἐπηρεασμοῦ πού ἀσκεῖται ἀπό διάφορες κοινωνικές ὁμάδες στούς διαφόρους πολιτικούς παράγοντες. Τά συνολικά ἔσοδα ἐκ τῶν φόρων ὑπέρ τρίτων ἀνέρχονται σέ 12 δισ. δρχ. περίπου, διατίθενται κατά κανόνα ἀπό τά ΝΠΔΔ γιά οἰκοδομές, σημαντικό δέ μέρος ἀπό αὐτά ἀπορροφᾶται ἀπό τίς ὑψηλές δαπάνες διοικήσεως. Οἱ φόροι αὐτοί ἐπιβαρύνουν τά μεγάλα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, συνήθως πρός ὄφελος ὀρισμένων μόνο κοινωνικῶν ὁμάδων μεσαίας εἰσοδηματικῆς στάθμης (ἰατροί, δικηγόροι, ἀξιωματικοί κλπ.) καί ἔτσι ἐντείνουν τήν ἀνισότητα στή διανομή τοῦ εἰσοδήματος. Τέλος, οἱ φόροι αὐτοί λόγω τῆς μεγάλης τους

ἐκτάσεως διαστρέφουν τήν κοινωνικοοικονομική ἐπίδραση τῆς ἀσκουμένης δημοσιονομικῆς πολιτικῆς. Γιά τούς λόγους αὐτούς εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάγκη διαρρυθμίσεως τῆς φορολογίας ὑπέρ τρίτων.

Αὐτές εἶναι οἱ βασικές φορολογικές μεταρρυθμίσεις πού νομίζουμε ὅτι θά συμβάλλουν στήν ἀνακατανομή τῶν πόρων, πού εἶναι ἀναγκαία γιά τήν ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Καί στή δικαία κατανομή τῆς θυσίας πού ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάπτυξη. Πολλές ἀπό τίς πιό πάνω μεταρρυθμίσεις, ὅπως εἶναι ἡ εἰσαγωγή ἐνός προοδευτικοῦ φόρου περιουσίας, περιλαμβάνονται στό νέο πενταετές πρόγραμμα. Ἡ ἀποδοχή ὅμως καί ἡ ἐφαρμογή τῶν προτάσεων αὐτῶν ἀπό τήν πολιτική ἐξουσία δέν νομίζουμε ὅτι εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση. Θά συναντήσῃ ὅπωςδῆποτε τήν ἀντίδραση τῶν κεκτημένων συμφερόντων. Καί ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἀποφασιστικότητα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας νά ἀντισταθεῖ στίς πιέσεις. Ἡ εὐθύνη, ἐν προκειμένῳ, τῶν παραγόντων πού ἀσκοῦν τήν πολιτική ἐξουσία εἶναι μεγάλη.

